

خبرهای آب و خاک

عبدالمجید قمیسی

سرشناسه	: قمیصی، عبدالمجید، ۱۳۵۳-
عنوان و نام پدیدآور	: جغرافیای آب پخش/عبدالمجید قمیصی.
مشخصات نشر	: قم: موعود اسلام، ۱۳۹۰
مشخصات ظاهری	: ۲۸۰ص.: مصور، جدول
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۲۰۷-۰۳۹-۵
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: آب پخش
رده بندی کنگره	: DSR۲۰۷۱/ب۴/۱۳۹۰۸
رده بندی دیویی	: ۹۱۵/۵۵۶۴۳
شماره کتاب شناسی ملی	: ۲۵۰۲۴۵۷



جغرافیای آب پخش

✧ نویسنده:	عبدالمجید قمیصی
✧ ناشر:	موعود اسلام
✧ چاپ:	فردوس
✧ صفحه آرای:	منیژه گلستانی
✧ تیراژ:	۳۰۰۰
✧ نوبت چاپ:	اول ۱۳۹۰
✧ قیمت:	۶۰۰۰۰ ریال
✧ شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۲۰۷-۰۳۹-۵

مرکز پخش:

قم: خیابان شهدا، کوی ۲۸، پلاک ۱۴۹
تلفکس: ۰۲۵۱-۷۸۳۱۸۳۲ و تلفن: ۰۲۵۱-۷۸۳۱۸۳۱
همراه ناشر: ۰۹۱۷۷۷۱۹۳۰۴

فهرست مطالب

مقدمه.....	۱۳
------------	----

فصل اول: ویژگی های طبیعی

۱-۱ موقعیت، حدود و وسعت.....	۱۹
۱-۱-۱ استان بوشهر.....	۱۹
۱-۱-۲ شهرستان دشتستان.....	۲۰
۱-۱-۳ بخش آب بخش.....	۲۱
۱-۲ توپوگرافی.....	۳۲
۱-۳ خاک.....	۳۲
۱-۴ آب و هوا.....	۳۳
۱-۵ منابع آب و ویژگی های آن.....	۳۴
۱-۵-۱ آب های سطحی.....	۳۴
۱-۵-۱-۱ رودخانه شاهپور.....	۳۴
۱-۵-۱-۲ رودخانه حله.....	۳۶
۱-۵-۱-۳ سد شبانکاره.....	۳۷
۱-۵-۱-۴ سد رئیس علی دلواری.....	۳۸
۱-۵-۲ آب های زیرزمینی.....	۴۱
۱-۶ پوشش گیاهی.....	۴۲

فصل دوم: ویژگی های انسانی

۲-۱ سابقه سکونت.....	۴۷
۲-۲ طوایف و اقوام.....	۴۷
۲-۳ زبان.....	۴۸
۲-۴ دین و مذهب.....	۵۰

۵۱	۲-۵ ویژگی‌های جمعیتی
۵۱	۲-۵-۱ تعداد جمعیت
۵۲	۲-۵-۲ توزیع فضایی جمعیت
۵۴	۲-۵-۳ تراکم جمعیت
۵۵	۲-۵-۴ ترکیب سنی و جنسی
۵۵	۲-۵-۵ خانوار و بعد خانوار
۵۶	۲-۵-۶ حرکات جمعیتی
۵۷	۲-۵-۷ رشد جمعیت
۶۰	۲-۵-۸ سواد و آموزش

فصل سوم: ویژگی‌های اقتصادی

۶۵	۳-۱ مقدمه
۶۶	۳-۲ کشاورزی
۶۶	۳-۲-۱ تاریخچه کشاورزی
۷۰	۳-۲-۲ وضعیت کشاورزی
۷۳	۳-۲-۳ دامداری
۷۴	۳-۲-۴ نظام‌های بهره‌برداری
۷۵	۳-۲-۴-۱ مزارعه (سهم بری)
۷۷	۳-۲-۴-۲ اجاره‌ای
۷۸	۳-۲-۴-۳ غارس - مالکی
۸۱	۳-۲-۴-۴ وقفی
۸۳	۳-۲-۵ مشکلات و تنگناهای کشاورزی
۸۳	۳-۲-۵-۱ کمبود راه‌ها و وسایل ارتباطی
۸۳	۳-۲-۵-۲ کم‌کاری در کشاورزی
۸۴	۳-۲-۵-۳ آفات و بیماری‌های نباتی
۸۵	۳-۲-۵-۴ کمبود آب و مشکل آبیاری
۸۷	۳-۲-۵-۵ آب‌بها

۳-۳- صنعت..... ۸۹

۳-۴- خدمات..... ۹۱

فصل چهارم: سازمان ها و خدمات زیربنایی

۴-۱- آب آشامیدنی..... ۹۷

۴-۲- آموزش و پرورش..... ۹۷

۴-۳- انجمن ده..... ۹۹

۴-۴- بهداشت و درمان..... ۱۰۱

۴-۵- بانک و موسسات مالی..... ۱۰۲

۴-۶- برق..... ۱۰۲

۴-۷- بخشداری..... ۱۰۳

۴-۸- پاسگاه ژاندارمری (کلانتری ۱۵)..... ۱۰۴

۴-۹- پست..... ۱۰۴

۴-۱۰- حوزه مالیاتی آبپخش..... ۱۰۵

۴-۱۱- خانه انصاف..... ۱۰۵

۴-۱۲- درمانگاه دامپزشکی..... ۱۰۸

۴-۱۳- شهرداری..... ۱۰۸

۴-۱۴- شوراهای اسلامی..... ۱۰۹

۴-۱۵- شرکت بهره برداری از شبکه های آبیاری و زهکشی..... ۱۱۱

۴-۱۶- شرکت تعاونی روستایی..... ۱۱۴

۴-۱۷- فرودگاه..... ۱۱۴

۴-۱۸- کتابخانه عمومی باقرالعلوم..... ۱۱۵

۴-۱۹- کمیته امداد..... ۱۱۵

۴-۲۰- مدیران روستایی..... ۱۱۶

۴-۲۰-۱- خان (ضابط)..... ۱۱۶

۱۲۰.....	۴-۲۰-۲ کدخدا
۱۲۳.....	۴-۲۱ مخابرات
۱۲۴.....	۴-۲۲ مرکز ترویج و خدمات جهاد کشاورزی

فصل پنجم: شهر و روستاها

۱۲۹.....	۵-۱ آب بخش
۱۳۵.....	۵-۲ بنار آزادگان
۱۳۹.....	۵-۳ بنار سلیمانی
۱۴۱.....	۵-۴ بصری
۱۴۲.....	۵-۵ بنه عباس
۱۴۳.....	۵-۶ بنه محمد عبدالله
۱۴۴.....	۵-۷ ترککی
۱۴۵.....	۵-۸ تل سبز
۱۷۵.....	۵-۹ چم تنگ
۱۴۷.....	۵-۱۰ چم درواهی
۱۴۸.....	۵-۱۱ چهاربرج
۱۵۲.....	۵-۱۲ خمیسی
۱۵۲.....	۵-۱۳ دشتی اسماعیل خانی
۱۵۶.....	۵-۱۴ سه کنار
۱۵۶.....	۵-۱۵ گروگری
۱۵۷.....	۵-۱۶ گناوکان
۱۵۸.....	۵-۱۷ مزرعه آب بخش
۱۵۹.....	۵-۱۸ مشفق آباد
۱۶۱.....	۵-۱۹ مکاری

۲۱-۵ هپولو ۱۶۷

فصل ششم: شاعران و نویسندگان

۱-۶ مقدمه ۱۷۱

۲-۶ عبدالحسین احسان جو ۱۷۲

۳-۶ الله کرم اخلاقی ۱۷۳

۴-۶ عبدالرضا اسماعیلی ۱۷۵

۵-۶ بهرام بهادری ۱۷۷

۶-۶ رجب بهادرپور ۱۷۸

۷-۶ صفر حاجب ۱۷۹

۸-۶ محمد حاجی زاده ۱۷۹

۹-۶ عبدالکریم رستگار ۱۸۰

۱۰-۶ عبدالله رضایی ۱۸۱

۱۱-۶ مجید رضایی ۱۸۲

۱۲-۶ رضا رضائیان ۱۸۲

۱۳-۶ عبدالله خان شبانکاره ۱۸۵

۱۴-۶ آفاخان شبانکاره ۱۸۷

۱۵-۶ حلیمه شبانکاره ۱۸۹

۱۶-۶ نصرالله شفیعی ۱۸۹

۱۷-۶ مصطفی شهریار ۱۹۰

۱۸-۶ فرح عباسی ۱۹۱

۱۹-۶ فتح الله قاسمی ۱۹۲

۲۰-۶ مراد کفایی ۱۹۳

۲۱-۶ کاوس کفایی ۱۹۶

۲۲-۶ سیدجواد مهدوی ۲۰۱

۲۰۳..... ۶- محمد علی نادم

۲۰۶..... ۶- عباسقلی نادم

۲۰۷..... ۶- غلامرضا وفایی

پیوست ها

۲۷۵..... منابع و مأخذ

www.ketab.ir

فهرست جداول

- جدول ۱ گونه‌های گیاهی و درختی موجود در بخش آب‌پخش ۴۳
- جدول ۲ کلمات انگلیسی به کار رفته در زبان محاوره‌ای مردم آب‌پخش ۴۹
- جدول ۳ جمعیت و نرخ رشد جمعیت بخش آب‌پخش در سرشماری ۸۵-۱۳۴۵ ش ۵۹
- جدول ۴ وضعیت سواد مردان و زنان مناطق روستایی و شهر آب‌پخش - ۱۳۸۵ ش ۶۱
- جدول ۵ تعداد نخیلات و بهره‌برداران باغی در بخش آب‌پخش - سال ۱۳۸۹ ش ۷۲
- جدول ۶ میزان آب و مازاد آب دریافتی با محاسبه نیاز آبی نخیلات ۸۷
- جدول ۷ میزان آب‌بها در بخش آب‌پخش از سال ۱۳۴۷ تا ۱۳۹۹ ش (به ریال) ۸۸
- جدول ۸ راندمان تولید محصولات در مقایسه با کشور، استان و شهرستان (به کیلو) ۸۹
- جدول ۹ آمار تعداد مدارس و دانش‌آموزان بخش آب‌پخش سال ۹۰-۱۳۸۹ ۹۹
- جدول ۱۰ اسامی کدخداهای بخش آب‌پخش ۱۲۲
- جدول ۱۱ خدمات و امکانات رفاهی موجود در بخش آب‌پخش ۱۲۶
- جدول ۱۲ مشخصات شهدای بخش آب‌پخش ۲۴۸
- جدول ۱۳ خانواده‌های ساکن در بخش آب‌پخش به تفکیک محل سکونت ۲۵۰

فهرست نمودار

- نمودار ۱ الگوی سلسله مراتب خدماتی موجود در بخش آب‌پخش ۹۳
- نمودار ۲ شجره‌نامه خوانین شبانکاره از سال ۷۵۶ هـ ق تا کنون ۱۱۹

فهرست اسناد

- ۳۰ سند ۱ ایجاد و تشکیل دهستان درواهی از طرف وزارت کشور
- ۳۱ سند ۲ تشکیل دهستان دشتی اسماعیل خانی و بخش آب پخش
- ۶۹ سند ۳ برگه واگذاری اراضی خالصه به کشاورزان در روستای چهاربرج
- ۸۰ سند ۴ سند بهره برداری غارس - مالکی
- ۸۲ سند ۵ وقف نخیلات در اراضی روستای چهاربرج
- ۱۰۰ سند ۶ نمونه ای از معرفی نامه اعضای انجمن ده در چهاربرج
- ۱۰۷ سند ۷ نامه ارسال شده از بهداری آب پخش به خانه انصاف
- ۱۱۳ سند ۸ همکاری بنگاه مستقل آبیاری و کسندایان جهت لایروبی و تعمیر نهرا
- ۱۲۳ سند ۹ نمونه ای از ابلاغ بخشنامه های دولتی به کسندای مکابری
- ۱۳۳ سند ۱۰ ادغام روستاهای درواهی قلاهی و بهرام آباد و ایجاد روستای آب پخش
- ۱۳۴ سند ۱۱ تبدیل روستای آب پخش به شهر از طرف وزارت کشور
- ۱۳۸ سند ۱۲ تغییر نام روستای بنار قائد به بنار آزادگان
- ۱۶۶ سند ۱۳ تغییر نام روستای چاه موشی به میاندشت از طرف وزارت کشور
- ۲۰۰ سند ۱۴ نمونه ای از دست خط مرحوم کاوس کفایی

مقدمه

پروردگارا تو را به پاس تمام لحظه‌هایی که گرد هم می‌آیند تا دریچه‌ای در وجود من به سمت خورشید گشوده شود سپاس می‌گویم.

پرفسور ژان گاتمن Jean Gottmann اندیشمند بزرگ جغرافیا می‌گوید: «استقلال از دیگران و سربلند بودن به بارزه‌های ویژه‌ی خویش، یک خاصیت طبیعی نهفته در نهاد هر جامعه‌ی انسانی است».

خود نیز بر این باورم احساس تعلق به یک سرزمین بیش از آنکه مایه‌ی هویت‌بخشی یک فرد یا ملت باشد شاخصه‌ای انحصاری برای احساس سربلندی و بالندگی است.

با تکیه بر این باور و علاقه‌ی دیرینه‌ی خویش به نگارش کتابی در زمینه جغرافیای طبیعی و ویژگی گروه‌های انسانی زادگاه خود - منطقه‌ی آب‌پخش - بر آن شدم تا دستاورد سال‌ها پژوهش و تحقیق خود را به رشته‌ی تحریر کشیده و در کتابی با عنوان «جغرافیای آب‌پخش» به علاقمندان تقدیم نمایم.

اگر چه مایل نیستم کمبودها و نارسائیهای علمی، آماری و ادبی کتاب را به پناهی محدودیت‌های فراوان در زمینه‌ی منابع مکتوب، مستقل و طبقه‌بندی شده علمی و آماری پیرامون منطقه آب‌پخش بگذارم اما نهایت تلاش خود را نموده‌ام تا با بهره‌گیری از اطلاعات مضمّن و نهفته در اسناد و گزارش‌های موجود در سازمان‌ها و موسسات دولتی و خصوصی، ارتباط و مصاحبه با اشخاص مطلع و صاحب‌نظر و دقت در نقشه‌ها و پژوهش‌های میدانی خلأ موجود را پر نموده و کتاب را در شش

فصل جداگانه مشتمل بر ویژگی‌های طبیعی، انسانی، اقتصادی، سازمان‌ها و خدمات زیربنایی، شهر و روستاها و شاعران و نویسندگان ارائه نمایم.

نکته قابل طرح پیرامون فصل شاعران و نویسندگان آن که این فصل به معرفی افرادی که دارای آثار ادبی مکتوب در زمینه‌های مختلف ادبی، اجتماعی و... بوده اند اختصاص داده شده است.

ضمن سپاس فراوان از همراهی عزیزانی که با توجه به خواسته و پیشنهاد من به تهیه و نگارش مطالب مورد نظر پرداخته و بزرگواری خود را نشان داده اند، شایان ذکر است اشخاص و بزرگان بی شماری در این منطقه بوده و می‌باشند که با طی مدارج بالای علمی و کسب مسئولیت‌های مهم اجتماعی جایگاه ویژه‌ای به خود اختصاص داده و همواره مایه مباهات و سربلندی بوده و معرفی و شرح زندگی آنان نیازمند کتابی مستقل و جداگانه است.

آرزوی قلبی من بود اگر می‌توانستم در مجالی بایسته به ذکر نام تمام کسانی پردازم که همدلی و همراهیشان پشتوانه‌ی عظیم گردآوری این مجموعه گردید. هرچند ذکر نامشان در این مقوله‌ی مختصر میسر نیست اما یاد و نامشان همواره در ذهن من باقی خواهد ماند.

کمال قدرناشناسی است اگر نگوییم بدون همراهی گام به گام خانم ساره کفائی در مطالعه‌ی مستمر و واژه به واژه این نوشتار، رفع ایرادهای علمی آن، نقد و ویرایش مطالب در حد توان خود نگارش و ارائه‌ی این کتاب مقدور و میسر نمی‌گردید.

بر خود لازم می‌دانم از برخورد شایسته و همراهی ادارات و نهادهای بخش آب‌پخش از جمله: شرکت بهره‌برداری از شبکه‌های آبیاری و زهکشی، مرکز

خدمات جهاد کشاورزی، مراکز بهداشتی و درمانی، شهرداری، بخشداری، کمیته امداد امام خمینی، نمایندگی آموزش و پرورش و فرمانداری شهرستان دشتستان نهایت سیاستگزاری را به عمل آورم. ضمن اینکه مردم فهیم و فرهنگ دوست بخش آب پخش را مستحق بهترین درودها و سپاس ها می دانم.

عبدالمجید قمیصی

شهریور ماه یکهزار و سیصد و نود خورشیدی

www.ketab.ir